Strofa, strofický presah :)

O verši vieme, že je osobitnou rytmicko-metrickou jednotkou, ale iba ako časť väčšieho celku. Pri čítaní poézie zisťujeme, že sa verše združujú do skupín navzájom oddelených, alebo sa to združovanie neprejavuje. Rozlišujeme teda poéziu strofickú a nestrofickú (stichickú). Nestrofická básnická výpoveď je príznačná pre epickú poéziu, básnické poémy a pre kratšie básne. Lyrická poézia je väčšinou členená stroficky.

Strofa (alebo sloha) je relatívne uzavretý významový syntaktický, rytmický a intonačný úsek, ktorý sa v básnickej výpovedi pravidelne opakuje. Na výstavbe strofy sa zúčastňuje jeden motív, istý počet veršov, typ metrickej stavby veršov, veľmi často rým a grafické členenie textu.

Niekedy básnik započatú myšlienku v jednej strofe schválne dopovie v druhej strofe. Vtedy vzniká **strofický presah**, ktorý má ešte výraznejšiu zdôrazňovaciu funkciu ako veršový presah.

Pokiaľ ide o počet veršov, ich dĺžku, typ metrickej výstavby a umiestnenie rýmov, strofy môžu byť rozličné. Najmenšia je dvojveršová strofa a počet veršov ďalej prakticky je neobmedzený. Zriedkavá je však strofa dlhšia ako štrnásť veršová. Pri členení básní do dvojverší, treba rozlišovať, keď je toto členenie len metrickou tendenciou a keď prejavuje znaky metrickej konštanty. Ako príklad pre prvý typ dvojveršia možno uviesť časomerné elegické distichon alebo štúrovský dvanásť slabičník spojený párnym rýmom. Takéto dvojveršie býva v nestrofickej poézii. Sú však aj dvojveršia so všetkými príznakmi strofického členenia (významová uzavretosť, syntakticko-intonačný celok, grafické členenie).

Už antická verzológia uviedla členenie strof počtu veršov: distichon (dvojveršie), tristich (terceto, trojveršie), tetrastich (kvarteto, štvorveršie), kvinteto (päťveršie), sexteto (šesťveršie). Najzaužívanejšia je štvorveršová strofa, ktorej rozsah je takmer optimálny na vyjadrenie jedného významového celku. Vidieť to napríklad aj z Rúfusovej básne *Katreny*:

Večer mrazmi podkovanou nohou
tlačí ruže, skryté v pazderí.
V tento čas na vykrivených rohoch
trúbievali u nás pastieri.

Z významového hľadiska táto strofa je opisom zimného večera a striedanie desaťslabičných a deväťslabičných veršov sprevádza aj striedavý rým.

Strofy možno rozlišovať a triediť aj podľa iných hľadísk, napríklad aj podľa autorov, ktorí ich utvorili (sapfická strofa): alebo sú strofy, v ktorých je presne predpísaný nielen počet veršov, ale aj stopová organizácia a rozvrh rýmov a podobne.

Strofa jednoducho

Vybrané kapitoly z teórie poézie

• **Michal Harpáň, *Teória literatúry*, ESA, Bratislava, 1994, ISBN 80-85684-05-5**

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania